

Rehberlik Faaliyetlerin Uygulanmasında ve Yürütülmesinde Rehber Öğretmenlerin Karşılaştığı Problemler

İrfan Çetinçakmak¹, Özlem Seçilmiş Çetinçakmak², Mustafa Sürücü³

[10.5281/zenodo.13143087](https://doi.org/10.5281/zenodo.13143087)

Özet

Geçmişten günümüze eğitim-öğretimde önemli bir yer edinmeye çalışan rehberlik faaliyetleri sayesinde bireyler kendilerini daha iyi tanıyabilmekte, içinde buldukları dönemin gerektirdiği davranışları daha sağlıklı bir şekilde gösterebilmekte ve geleceğe daha sağlam adımlar atabilmektedir. Rehberlik faaliyetleri tüm dinamikliğiyle devam etmesine karşın iletişim problemi, tüm birimlerden yeterli destek alınmaması ve personelin bu konuda motivasyonunun düşük olması rehberlik çerçeve programlarında yer alan faaliyetlerin yürütülmesi esnasında aksaklıklar ortaya çıkarabilmektedir. Rehberlik çerçeve programlarında yer alan rehberlik faaliyetlerinin daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde yürütülmesi esnasında meydana gelebilecek aksaklıkların önlenmesi ve mesleki doyumun daha da artırılması ihtiyacı böyle bir çalışmaya ihtiyaç doğurmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen iki ayrı anket formu kullanılmıştır. Anket 13 soruluk yedili Likert tipinden oluşmaktadır. Rehberlik çerçeve programlarında yer alan rehberlik faaliyetlerinin uygulanması esnasında yaşanan aksaklıklar ve nedenlerini belirlemek amacıyla, araştırmacı eşliğinde öğretmenlere uygulanmıştır. Veriler rehber öğretmenlere rehberlik servisinde sessiz bir ortamda; sınıf rehber öğretmenlerine öğretmenler odasında uygulanıp elden toplanmıştır. Toplanan anket formlarının ortalaması, standart sapması sayısal verilerle ifade edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: rehberlik, rehber öğretmen, sorunlar.

Problems Faced by Counselors in the Implementation and Execution of Guidance Activities

Abstract

From past to present, thanks to the counselling movements that try to gain a place in education and teaching, individuals know themselves better, show the proper behaviours required by the era and take steady steps toward their future. During counselling frame programs being carried out, despite all of the developments of counselling movements, communication problems, not taking enough support from all agents and staff's reluctance cause some problems and faults. This research was conducted to apply the counselling movements in counselling frame programs faster, to prevent problems during application and to increase professional satisfaction. A Quantitative research approach was used to collect data from the questionnaire. As a data collection tool, researchers used two different questionnaire forms. The questions were formed into seven limited thirteenth questions for the guidance and classroom guidance counsellors. In the practice of guidance proceeding to find out the reasons for the difficulties in applying the research, the company of the teachers applies it. The guidance counsellors conducted and collected the data in a silent environment in the teachers' room. The standard deviation in the average of the questionnaire forms is expressed using statistical data.

Keywords: guiding, guidance teacher, problems.

¹ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, frkcc96@gmail.com

² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, ozlemsecilmis02@hotmail.com

³ Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi, msurucu@xn--adyaman-sfb.edu.tr

Giriş

Rehberlik faaliyetleri; eğitim öğretimin pedagojik olarak yönlendirilmesi, öğretimin ağır yükü esnasında öğrencilerin kendilerini tanıması ve kendilerine uygun alan ve meslek etrafında kendini yetiştirmesi amacıyla tüm eğitim-öğretim kademelerinde profesyonel olarak yürütülen hizmetlerdir (APA, 1999).

Bireye yardım etmenin özünü oluşturan rehberlik hizmetleri genel olarak tanımlanacak olursa "rehberlik, bireye kendini anlaması, çevredeki olanakları tanıması ve doğru tercihler yaparak kendini gerçekleştirmesi için yapılan sistematik ve profesyonel yardım sürecidir". Yardım kavramıyla kastedilen tavsiye vermek, akıl öğretmek, bireyi doğru olduğu varsayılan bir hareket tarzı benimsemeye ve uygulamaya zorlamak olmayıp, onun çeşitli seçenekleri tanımada en uygun olanı seçmesi için gerekli değerlendirmeyi yapabilecek hale gelmesine çalışmaktır (Hatunoğlu ve Hatunoğlu, 2006: 334).

Hızlı toplumsal değişim ile çocuk ve gençlerin uyuşturucu, şiddete yönelme, evden kaçma, okul başarısızlığı ve okula devamsızlık gibi problemlerinde artma olmuştur. Çağdaş eğitim sisteminde, özellikle eğitim kurumunda psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine duyulan gereksinim kaçınılmaz olmuştur (Ültanır, 2005:102).

Tan'ın (1992), Tipik okul programları bilgi öğrenmeye önem verilmiştir. Hâlbuki çocuğun bir bütün olarak gelişmede, sosyal, ruhsal ve bedensel gelişme, ortam ve faaliyetlerinin beraber yürütülmesine ihtiyaç vardır. Bu ihtiyacı karşılamak üzere modern okul, öğrenci kişilik hizmetleri diye tanımlanan sağlık, rehberlik, beslenme, konut, disiplin ve malî yardım hizmetleri gibi öğretim çalışmaları kapsamı dışında kalan fakat öğrenme ve gelişmeyi çok etkileyen bir seri hizmetleri de vermeye çalışmaktadır. Öğrencinin kişiliğiyle ilgili bu hizmetler, Psikolojik hizmetler, Sağlık hizmetleri, Rehberlik hizmetleri, Sosyal Yardım hizmetleri ve Özel Eğitim hizmetleri gibi kategorilerde toplanmaktadır. Görülüyor ki rehberlik, öğrencinin bir bütün olarak gelişmesine yardım eden bir hizmetler grubudur (Can, 2010).

Rehberlik faaliyetlerinin uygulanmasında kurumdaki tüm personele sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumlulukları yerine getirmede en önemli kısım personelin rehberlik servisi ve rehberlik faaliyetlerinin çalışmalarına inanmasıdır.

Rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesinde rehber öğretmenleri, sınıf rehber öğretmenleri, okul idaresi ve velilerin desteği yadsınamaz. Bu birimlerden herhangi birinin desteği azaldığında rehberlik faaliyetleri sağlıklı bir şekilde yürütülemez.

Günümüz eğitim-öğretim ortamında rehberlik faaliyetleri tüm dinamikliğiyle devam etmesine karşın iletişim problemi, tüm birimlerden yeterli destek alınmaması ve personelin bu konuda motivasyonunun düşük olması rehberlik faaliyetlerin yürütülmesi esnasında aksaklıklar ortaya çıkabilmektedir.

Rehberlik faaliyetlerinin daha sağlıklı ve hızlı bir şekilde yürütülmesi, bu konuda faaliyetlerin yürütülmesinde meydana gelebilecek aksaklıkların önlenmesi ve mesleki doyumun daha da artırılması böyle bir çalışma gereksinimi doğurmuştur.

Sınıf ve branş öğretmenleri rehberlik hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin görev ve sorumluluklarını yeterince bilmemekte ya da önemini kavrayamamaktadırlar. Öğretmenlerin

rehberlik hizmetlerine ilişkin uygulama düzeyinde yeterlilik kazanmaları ve görev algıları oluşturabilmeleri için öğretmen yetiştiren kurumların ders programlarında rehberlik hizmetlerine ilişkin daha geniş yer vermeleri sağlanmalıdır (Bakioğlu ve Gayık Asyalı, 2005).

Okullarda rehberlik hizmetlerinden ve rehber öğretmenlerden verimli bir biçimde yararlanılabilmesi, rehberlik hizmetlerinin okulun gelişimine ve kalitesine katkıda bulunabilmesi, öğrencilere gerektiğinde faydalı olabilmesi, okul müdürlerinin bu konuyla ilgili olarak bilinçlendirilmeleri, olumlu bir bakış açısı kazandırılabilmesi amacıyla hizmet içi eğitimden geçirilmeleri sağlanmalıdır (Bakioğlu ve Gayık Asyalı, 2005).

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Ülkemiz eğitim öğretim kurumlarında öğrencilerin ve okulun kalkınmasında önemli bir yeri olan rehberlik faaliyetleri rehberlik çerçeve programı etrafında uygulanmaktadır. Rehberlik çerçeve programının uygulanması esnasında rehber öğretmenleri, sınıf rehber öğretmenleri ve okul idaresince bazı sınırlılıklardan dolayı rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesinde aksaklıklar oluşabilmektedir.

Özer' in (1998), rehber öğretmenleri en çok rahatsız eden durumlara yönelik bulguları; öğretmen ve yöneticilerin rehberlik anlayışının yetersizliği, mesleğin gereğine inanmadıkları için rehber öğretmene destek ve yardım yapmamaları, hatta engellemeleri, çalışma odasının olmaması, araç-gereçlerin yetersizliği, öğrenci sayılarının fazlalığı, rehber öğretmenlerin beklenti düzeylerinin yüksek olmasına karşılık beceri ve deneyim eksikliklerinin olması, rehber öğretmenlerin rol ve sorumlulukları ile ilgili yönetmelik ve genelgelerin hizmetin gereğine uygun olmaması, rehber öğretmenlerin üniversitelerde aldıkları eğitimin teorik olmasından dolayı uygulamada problemler yaşamaları şeklindedir (Hamamcı vd., 2004).

Bu araştırma sınıf ve okul rehber öğretmenlerin rehberlik programlarını uygularken karşılaştıkları sorunların incelenmesi ve sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirilmesi; rehberlik servisi çalışmalarına önemli katkılar sağlayacağı düşüncesiyle büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın sonuçları ile rehberlik faaliyetlerinin uygulanması esnasında meydana gelen problemlerin, aksaklıkların en aza indirilerek rehberlik faaliyetlerini daha dinamik ve sağlıklı bir biçimde uygulanması için önlemlerin alınmasında etkili olunabilir.

Bu bağlamda araştırmaya yön veren sorular şunlardır:

1. Rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi esnasında rehber öğretmenlerin karşılaştığı problemler nelerdir?
2. Rehberlik servisinin işleyişi hakkında sınıf rehber öğretmenlerinin, görüşleri nelerdir?

Yöntem

İlkokulda sınıf ve okul rehber öğretmenlerin rehberlik programlarını uygularken karşılaştıkları sorunların incelenmesi ve sorunların çözümüne yönelik öneriler geliştirmeyi amaçlayan, bu çalışmanın doğasına uygun olarak genelleme yapma, tahminlerde bulunma ve nedensellik ilişkisini açıklama amacı olan Nicel yöntem ile yapılmıştır. Araştırmada nicel yaklaşımın tanımlayıcı ve betimleyici modellerinden biri olan kesitsel tarama modeli kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu ilkokulda görev yapan 49 sınıf rehber öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmaya katılacak rehber ve sınıf rehber öğretmenleri belirlenirken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Elverişli örnekleme ismi ile de anılan uygun örnekleme yöntemi zaman, para ve işgücü kaybını önlemeyi temel amaç edinmiştir. Burada araştırmacı, ihtiyaç duyduğu büyüklükteki bir gruba ulaşana kadar en ulaşılabilir olan yanıtlayıcılardan başlamak üzere örneklemini oluşturmaya başlar ya da en ulaşılabilir ve maksimum tasarruf sağlayacak bir durum veya örnek üzerinde çalışır (Büyüköztürk vd. 2021).

Verilerin Toplanması

Veriler araştırmacı tarafından bizzat rehber öğretmenlere ve sınıf rehber öğretmenlerine gönüllülük esasına dayalı olarak uygulanmıştır. Veriler rehber öğretmenlere rehberlik servisinde sessiz bir ortamda; sınıf rehber öğretmenlerine öğretmenler odasında uygulanıp elden toplanmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak; araştırmacı tarafından geliştirilen iki ayrı anket formu kullanılmıştır. Anket sınıf rehber öğretmenleri ve rehber öğretmenleri için de 13 soruluk 7'li Likert tipi anket kullanılarak hazırlanmıştır. Anket soruları oluşturulurken, öncelikle rehberlik alanı ile ilgili kaynaklara ve çalışmalara bakılmıştır. Ayrıca araştırmacı, kendi mesleki deneyimleriyle gözlemlerinden de yararlanmışır. Araştırmada alan yazın taramasının ardından araştırmacı tarafından hazırlanan anket taslak soruları Sınıf Öğretmenliği Programında görev yapan iki alan uzmanı, psikolojik Danışma ve Rehberlik Programında görev yapan iki alan uzmanı ve Türkçe Öğretmenliği Programında görev yapan bir alan uzmanının görüşüne sunuldu. Uzmanların, "uygun", "uygun değil" ve "önerileriniz" şeklinde görüş ve değerlendirmelerinin ardından uzmanlardan alınan dönütler doğrultusunda hazırlanan çalışma sorularına son şekli verilmiştir.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS 22.0 istatistiki programında analiz edilmiştir. Toplanan anket formlarının ortalaması, standart sapması sayısal verilerle ifade edilmeye çalışılmıştır. Tablo 1 ve Tablo 15'te her bir maddenin ortalaması ve standart sapması alınmıştır; diğer tablolarda ise her bir madde için maddenin frekansı, yüzde değeri, geçerli yüzde değeri ve birikimli yüzde değerleri alınmıştır.

Bulgular

Araştırmanın ana problemi "Araştırmaya katılan rehber öğretmenlerin rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesi esnasında karşılaştığı problemler nelerdir?" şeklinde ifade edilmiş, bu bölümde elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait veriler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Maddelerin Betimsel İstatistik Değerleri

	N	\bar{x}	SD
Rahberlik servisinin rehberlik faaliyetleri yürütmek için mevcut rehberlik servisi odası yeterli düzeydedir.	49	3,82	2,195
Rahberlik çerçeve programlarındaki faaliyetlere sınıf rehber öğretmenleri yeterince katılım göstermektedir.	49	3,59	1,707
Uygulanan döküm ve anket sonuçları rehberlik servisine zamanında ulaşmaktadır.	49	3,24	1,521
Rahberlik programlarında yer alan etkinliklerin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.	49	5,08	1,789
Rahberlik çerçeve programlarında yer alan etkinlikler uygulandıktan sonra sınıf rehber öğretmenleriyle bir değerlendirme yapılabilmektedir.	49	3,39	1,718
Rahberlik programlarında yer alan çalışmalar okul imkânları ölçüsünde uygulanmasında problemler çıkabilmektedir.	49	4,24	1,588
Rahberlik Programlarında yer alan seminerlere veliler tarafından yeterli katılım olmaktadır.	49	3,22	1,636
Rahberlik servisinde yer alan uygulamalar ve etkinlikler için yeterli bütçe sağlanmaktadır.	49	2,76	1,665
Rahber öğretmenlere asli işler dışında idari işler verilmektedir.	49	3,29	1,814
Genelde sorunlu öğrenciler rehber öğretmenlere yönlendirildiği algısı nedeniyle normal öğrenciler damgalanmak korkusuyla rehberlik hizmetlerinden yararlanmaktan çekinmektedir.	49	4,12	2,048
Okul idaresinden rehberlik faaliyetlerinin uygulanması aşamasında yeterli destek alınmaktadır.	49	4,88	1,654
BEP hazırlanmasında ve uygulanmasında rehber öğretmenler doğrudan sorumlu kişi olarak algılanmaktadır.	49	5,86	1,541

Her bir maddenin ortalama ve standart sapma değerleri tablo 1 de verilmiştir. Tabloya göre en yüksek ortalama 13. madde olan 'Bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanmasında ve uygulanmasında rehber öğretmenler doğrudan sorumlu kişi olarak algılanmaktadır.' maddedir. En düşük ortalama ise 8. madde olan 'Rahberlik Programlarında yer alan seminerlere veliler tarafından yeterli katılım olmaktadır.' maddesidir.

Tablo2. Rehberlik Servisinin Rehberlik Faaliyetleri Yürütmek İçin Mevcut Rehberlik Servisi Odası Yeterli Düzeydedir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	12	24,5	24,5	24,5
2	6	12,2	12,2	36,7
3	3	6,1	6,1	42,9
4	8	16,3	16,3	59,2
5	4	8,2	8,2	67,3
6	10	20,4	20,4	87,8
7	6	12,2	12,2	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 1. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddenin işaretlenme sıklığının ortalamasının biraz üstünde olduğu saptanmıştır. ($\bar{x}=3.82$). Tablo 2’ye göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 1,4 ve 6 düzeylerindedir, dağınık işaretlenme sıklığını göstermektedir (%61,2). Bu sonuçlara göre rehber öğretmenlerinin yarısından az fazlası rehberlik servisi odasının yeterli olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 3. Rehberlik çerçeve programlarındaki faaliyetlere sınıf rehber öğretmenleri yeterince katılım göstermektedir

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	4	8,2	8,2	8,2
2	12	24,5	24,5	32,7
3	9	18,4	18,4	51,0
4	10	20,4	20,4	71,4
5	7	14,3	14,3	85,7
6	3	6,1	6,1	91,8
7	4	8,2	8,2	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 2. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddenin işaretlenme sıklığının ortalama bir puan verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=3.59$). Tablo 3’e göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 2, 3 ve 4 düzeylerindedir, dağınık işaretlenme sıklığını göstermektedir (%63,3). Bu sonuçlara göre rehber öğretmenlerinin yarısı sınıf rehber öğretmenlerin rehberlik çerçeve programındaki faaliyetlere katılım gösterdiğini düşünmektedirler.

Tablo 4. Uygulanan envanter ve anket sonuçları rehberlik servisine zamanında ulaşmaktadır

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	6	12,2	12,2	12,2
2	11	22,4	22,4	34,7
3	13	26,5	26,5	61,2
4	8	16,3	16,3	77,6
5	7	14,3	14,3	91,8
6	3	6,1	6,1	98,0
7	1	2,0	2,0	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 3. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye ortalamanın altında bir puan verildiği saptanmıştır ($\bar{x}=3.24$). Tablo 4’e göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 1, 2, 3, 4 düzeylerindedir (%77,4). Bu maddenin işaretlenme sıklığının düşük olması uygulanan envanter ve anket sonuçları rehberlik servisine zamanında ulaşmasında bir problemin olduğu düşünülmektedir.

Tablo5. Rehberlik programlarında yer alan etkinliklerin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	5	10,2	10,2	12,2
3	4	8,2	8,2	20,4
4	8	16,3	16,3	36,7
5	7	14,3	14,3	51,0
6	9	18,4	18,4	69,4
7	15	30,6	30,6	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 4. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddenin işaretlenme sıklığının yüksek olduğu saptanmıştır ($\bar{x}=5.08$). Tablo 5’e göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 5,6 ve 7 civarındadır (%63,3). Bu sonuçlara göre rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik etkinliklerinin güncellenmesi gerektiğine inandıkları düşünülmektedir.

Tablo 6. Rehberlik çerçeve programlarında yer alan etkinlikler uygulandıktan sonra sınıf rehber öğretmenleriyle bir değerlendirme yapılabilmektedir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	8	16,3	16,3	16,3
2	8	16,3	16,3	32,7
3	11	22,4	22,4	55,1
4	11	22,4	22,4	77,6
5	3	6,1	6,1	83,7
6	6	12,2	12,2	95,9
7	2	4,1	4,1	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 5. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye ortalamanın altında bir puan verildiği saptanmıştır ($\bar{x}=3.39$). Tablo 6’ya göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 1, 2, 3 ve 4 civarındadır (%71,4). Maddeye ortalamanın altında bir puan verilmesi rehber öğretmenlerinin sınıf rehber öğretmenleriyle rehberlik etkinlikleri sonucunda değerlendirme yapmada bir problemin olduğu düşünülmektedir.

Tablo 7. Rehberlik programlarında yer alan çalışmalar okul imkânları ölçüsünde uygulanmasında problemler çıkabilmektedir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	2	4,1	4,1	4,1
2	5	10,2	10,2	14,3
3	6	12,2	12,2	26,5
4	18	36,7	36,7	63,3
5	9	18,4	18,4	81,6
6	2	4,1	4,1	85,7
7	7	14,3	14,3	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 6. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye ortalamanın üzerinde bir puan verildiği saptanmıştır ($\bar{x}=4.24$). Tablo 7’ye göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 4, 5 ve 7. Maddelerde toplanmıştır (%69,4). Bu sonuçlara bakıldığında rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası okul imkânlarının rehberlik faaliyetlerinin uygulanmasını etkilediğini düşünmektedirler.

Tablo 8. Rehberlik Programlarında yer alan seminerlere veliler tarafından yeterli katılım olmaktadır.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	7	14,3	14,3	14,3
2	12	24,5	24,5	38,8
3	11	22,4	22,4	61,2
4	9	18,4	18,4	79,6
5	3	6,1	6,1	85,7
6	6	12,2	12,2	98,0
7	1	2,0	2,0	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 7. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye ortalamanın altında cevaplar verildiği saptanmıştır ($\bar{x}=3.22$). Tablo 8’e göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 2, 3 ve 4. maddelerde toplanmıştır (%65,3). Bu sonuçlara bakıldığında rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası veliler için yapılan etkinliklerde velilerin ilgisizliğinden ve katılımının azlığından yakındıkları düşünülmektedir.

Tablo 9. Rehberlik servisinde yer alan uygulamalar ve etkinlikler için yeterli bütçe sağlanmaktadır.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	14	28,6	28,6	28,6
2	12	24,5	24,5	53,1
3	7	14,3	14,3	67,3
4	10	20,4	20,4	87,8
5	2	4,1	4,1	91,8
6	2	4,1	4,1	95,9
7	2	4,1	4,1	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 8. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamanın çok altında puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=2.79$). Tablo 9’a göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 1, 2, 3 ve 4. maddelerde toplanmıştır (%87,8). Bu sonuçlara göre rehber öğretmenlerinin yarısından çok daha fazlası rehberlik servisinde yer alan uygulamalar ve etkinlikler için yeterli bütçenin olmamasının rehberlik faaliyetlerinin olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedirler.

Tablo 10. Rehber öğretmenlere asli işler dışında idari işler verilmektedir

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	9	18,4	18,4	18,4
2	13	26,5	26,5	44,9
3	5	10,2	10,2	55,1
4	9	18,4	18,4	73,5
5	4	8,2	8,2	81,6
6	8	16,3	16,3	98,0
7	1	2,0	2,0	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 9. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının altında puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=3.29$). Tablo 10’a göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 1, 2, 3 ve 4. maddelerde toplanmıştır (%73.5). Bu sonuçlara göre rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası kendi görev alanı içerisinde bulunan konularla ilgilendiklerini düşünmektedirler.

Tablo 11. Genelde sorunlu öğrenciler rehber öğretmenlere yönlendirildiği algısı nedeniyle normal öğrenciler damgalanmak korkusuyla rehberlik hizmetlerinden yararlanmaktan çekinmektedir

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	6	12,2	12,2	12,2
2	8	16,3	16,3	28,6
3	7	14,3	14,3	42,9
4	4	8,2	8,2	51,0
5	9	18,4	18,4	69,4
6	7	14,3	14,3	83,7
7	8	16,3	16,3	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 10. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının üstünde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.12$). Tablo 11’ye göre katılımcıların verdiği cevaplarda düzenli bir dağılım gözlenmekle beraber 5, 6 ve 7. maddelerde işaretlenme sıklığı daha yüksektir (%49). Bu sonuçlara bakıldığında rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası öğrencilerin rehberlik servisinden yararlanma isteklerinde çekinceli olduklarını düşünmektedirler.

Tablo 12. Okul idaresinden rehberlik faaliyetlerinin uygulanması aşamasında yeterli destek alınmaktadır.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	2	4,1	4,1	4,1
2	5	10,2	10,2	14,3
3	1	2,0	2,0	16,3
4	9	18,4	18,4	34,7
5	11	22,4	22,4	57,1
6	14	28,6	28,6	85,7
7	7	14,3	14,3	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 11. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.88$). Tablo 12’e göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 4, 5 ve 6. maddelerde toplanmıştır (%77.4). Bu sonuçlara göre rehber öğretmenlerinin okul yöneticilerinden rehberlik faaliyetlerini yürütmede yeterli destek ve katılımı aldıklarını düşünmektedirler.

Tablo 13. BEP hazırlanmasında ve uygulanmasında rehber öğretmenler doğrudan sorumlu kişi olarak algılanmaktadır

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	2	4,1	4,1	6,1
4	7	14,3	14,3	20,4
5	5	10,2	10,2	30,6
6	9	18,4	18,4	49,0
7	25	51,0	51,0	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 1’de, 12. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.86$). Tablo 13’e göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 6 ve 7. maddelerde toplanmıştır (%69.4). Bu sonuçlara bakıldığında rehber öğretmenlerinin yarısından fazlasının BEP aşamalarında bütün yükün üzerlerinde olduğunu düşünmektedirler.

Araştırmanın 2. ana problemi “Rehberlik servisinin işleyişi hakkında sınıf rehber öğretmenlerinin, görüşleri nelerdir şeklinde ifade edilmiş, bu bölümde elde edilen bulgular ve bu bulgulara ait veriler Tablo 14’te yer almaktadır.

Tablo 14. Maddelerin Betimsel İstatistik Değerleri

	N	\bar{x}	SD
Okul rehberlik programında yer alan faaliyetleri uygulamak için okuldaki danışman psikolog sayısı yeterlidir.	49	4,82	2,360
Rehberlik servisinin önemi öğrencilere iyi bir şekilde kavratılmaktadır.	49	5,14	1,528
Ders programlarında rehberlik faaliyetlerine yeterince yer verilmektedir.	49	4,41	1,695
Rehberlik etkinliklerinin uygulanması gereken zamanlarda, rehberlik programlarında yer alan etkinlikler düzenli bir şekilde uygulanmaktadır.	49	4,86	1,514
Uygulanan envanter sonuçları ilgili gerekli önlemler alınıp sonuçları değerlendirilmektedir.	49	4,86	1,514
Rehberlik dersi saatinde uygulanan etkinlikler verimli geçmektedir.	49	5,08	1,382
Rehberlik hizmetleri sınıfımızda bulunan bütün öğrencilere ulaştırılmaktadır.	49	5,65	1,601
Sınıf rehber öğretmeni olduğumuz sınıfta, her bir öğrenciyi tüm yönleriyle (bireysel özellikler, ailesel durum, sosyal bağlar) tanıyabilmekteyiz.	49	5,65	1,494
Rehberlik programlarında yer alan rehberlik etkinliklerinin yeterli ve etkili olduğunu düşünmekteyim.	49	4,69	1,530
Sınıfınızda öğrencilerimiz hakkında yaşanan gelişmeler ışığında öğrencilerimize daha faydalı olmak için rehberlik servisinden destek alınmaktadır.	49	5,92	1,170
Rehberlik servisi sınıftaki tüm öğrencilere etkili bir biçimde ulaşmaktadır.	49	5,29	1,594
Rehberlik faaliyetleri ve etkinliklerinin uygulanmasında rehberlik servisi gerekli müşavirliği(bilgilendirmeyi) yapmaktadır.	49	5,86	1,307
Rehberlik servisi okul içerisinde etkin bir rol oynamaktadır.	49	5,53	1,416

Her bir maddenin ortalama ve standart sapma değerleri tablo 14’te verilmiştir. Tabloya göre en yüksek ortalama 12. madde olan ‘Rehberlik faaliyetleri ve etkinliklerinin uygulanmasında rehberlik servisi gerekli müşavirliği(bilgilendirmeyi) yapmaktadır.’ maddedir. En düşük ortalama ise 3. madde olan ‘Ders programlarında rehberlik faaliyetlerine yeterince yer verilmektedir.’ maddesidir.

Tablo 15. Okul Rehberlik Programında Yer Alan Faaliyetleri Uygulamak İçin Okuldaki Danışman Psikolog Sayısı Yeterlidir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	9	18,4	18,4	18,4
2	3	6,1	6,1	24,5
3	2	4,1	4,1	28,6
4	6	12,2	12,2	40,8
5	2	4,1	4,1	44,9
6	8	16,3	16,3	61,2
7	19	38,8	38,8	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 1. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.82$). Tablo 15'göre katılımcıların verdiği cevaplar 6. ve 7. maddelerde toplanmıştır (%55.1). Bu sonuca göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısı rehberlik servisi norm kadrosunun yeterli olduğunu düşünmektedir.

Tablo 16. Rehberlik servisinin önemi öğrencilere iyi bir şekilde kavratılmaktadır.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	2	4,1	4,1	6,1
3	5	10,2	10,2	16,3
4	6	12,2	12,2	28,6
5	12	24,5	24,5	53,1
6	13	26,5	26,5	79,6
7	10	20,4	20,4	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 2. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.14$). Tablo 16'ya göre katılımcıların verdiği cevapların çoğu 5, 6 ve 7. maddelerde toplanmıştır (%71,4). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik servisinin öneminin öğrencilere iyi bir şekilde kavratıldığı inancındadır.

Tablo 17. Ders programlarında rehberlik faaliyetlerine yeterince yer verilmektedir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	2	4,1	4,1	4,1
2	6	12,2	12,2	16,3
3	9	18,4	18,4	34,7
4	4	8,2	8,2	42,9
5	14	28,6	28,6	71,4
6	9	18,4	18,4	89,8
7	5	10,2	10,2	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 3. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.41$). Tablo 17'ye göre katılımcıların verdiği cevaplar 3, 5 ve 6. maddelerde toplanmıştır (%65,4). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik faaliyetlerine yeterince yer ayırdığı görülmektedir.

Tablo 18. Rehberlik etkinliklerinin uygulanması gereken zamanlarda, rehberlik programlarında yer alan etkinlikler düzenli bir şekilde uygulanmaktadır

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	2	4,1	4,1	4,1
2	2	4,1	4,1	8,2
3	6	12,2	12,2	20,4
4	3	6,1	6,1	26,5
5	20	40,8	40,8	67,3
6	10	20,4	20,4	87,8
7	6	12,2	12,2	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 4. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.86$). Tablo 18'e göre katılımcıların verdiği cevaplar 5 ve 6. maddelerde toplanmıştır (%61,2). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik programlarında yer alan etkinlikleri düzenli bir şekilde uygulamaya çalıştıkları düşünülmektedir.

Tablo 19. Uygulanan envanter sonuçları ilgili gerekli önlemler alınıp sonuçları değerlendirilmektedir.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	4	8,2	8,2	10,2
3	2	4,1	4,1	14,3
4	13	26,5	26,5	40,8
5	9	18,4	18,4	59,2
6	14	28,6	28,6	87,8
7	6	12,2	12,2	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 5. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.86$). Tablo 19'a göre katılımcıların verdiği cevaplar 4, 5 ve 6. maddelerde toplandığı görülmüştür (%73,5). Bu sonuca göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası envanter sonuçlarına gereken ilgiyi gösterdiği düşünülmektedir.

Tablo 20. Rehberlik dersi saatinde uygulanan etkinlikler verimli geçmektedir

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	2	4,1	4,1	6,1
3	3	6,1	6,1	12,2
4	7	14,3	14,3	26,5
5	15	30,6	30,6	57,1
6	15	30,6	30,6	87,8
7	6	12,2	12,2	100,0
Total	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 6. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.08$). Tablo 20'e göre katılımcıların verdiği cevapların önemli bir kısmı 5 ve 6. derecelerde toplanmıştır (%61,2). Bu sonuca göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik dersinde uygulanan etkinliklerin verimli geçtiğini düşünmektedir.

Tablo 21. Rehberlik Hizmetleri Sınıfımızda Bulunan Bütün Öğrencilere Ulaştırılmaktadır.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	3	6,1	6,1	6,1
3	1	2,0	2,0	8,2
4	5	10,2	10,2	18,4
5	7	14,3	14,3	32,7
6	15	30,6	30,6	63,3
7	18	36,7	36,7	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 7. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.65$). Tablo 21'ye göre katılımcıların verdiği cevaplar 6. ve 7. maddelerde toplanmıştır (%67,3). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerin yarısından fazlası rehberlik hizmetlerini bütün öğrencilere ulaştırdığı düşünülmektedir.

Tablo 22. Sınıf rehber öğretmeni olduğumuz sınıfta, her bir öğrenciyi tüm yönleriyle (bireysel özellikler, ailesel durum, sosyal bağlar) tanıyabilmekteyiz.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	2	4,1	4,1	6,1
3	2	4,1	4,1	10,2
4	3	6,1	6,1	16,3
5	9	18,4	18,4	34,7
6	15	30,6	30,6	65,3
7	17	34,7	34,7	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 8. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.65$). Tablo 22'e göre katılımcıların verdiği cevaplar 5, 6 ve 7. maddelerde toplanmıştır (%83,7). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından çok daha fazlası sınıflarındaki öğrencileri bütün yönleriyle tanımaya çalıştıkları düşünülmektedir.

Tablo 23. Rehberlik programlarında yer alan rehberlik etkinliklerinin yeterli ve etkili olduğunu düşünmekteyim.

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	3	6,1	6,1	8,2
3	7	14,3	14,3	22,4
4	11	22,4	22,4	44,9
5	10	20,4	20,4	65,3
6	11	22,4	22,4	87,8
7	6	12,2	12,2	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 9. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.69$). Tablo 23'e göre katılımcıların verdiği cevaplar 4, 5 ve 6. maddelerde toplanmıştır (%65,2). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik etkinliklerinin yeterli ve etkili olduğunu düşünmektedirler.

Tablo 24. Sınıfımızda öğrencilerimiz hakkında yaşanan gelişmeler ışığında öğrencilerimize daha faydalı olmak için rehberlik servisinden destek alınmaktadır

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
2	1	2,0	2,0	2,0
3	2	4,1	4,1	6,1
4	1	2,0	2,0	8,2
5	10	20,4	20,4	28,6
6	17	34,7	34,7	63,3
7	18	36,7	36,7	100,0
Total	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 10. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=4.86$). Tablo 24'e göre katılımcıların verdiği cevaplar 5 ve 6. maddelerde toplanmıştır (%61,2). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik servisi ile işbirliği yaptığı düşünülmektedir.

Tablo 25. Rehberlik servisi sınıftaki tüm öğrencilere etkili bir biçimde ulaşmaktadır

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
1	1	2,0	2,0	2,0
2	1	2,0	2,0	4,1
3	6	12,2	12,2	16,3
4	8	16,3	16,3	32,7
5	6	12,2	12,2	44,9
6	13	26,5	26,5	71,4
7	14	28,6	28,6	100,0
Total	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 11. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.29$). Tablo 24'e göre katılımcıların verdiği cevaplar 4, 5, 6 ve 7. maddelerde toplanmıştır (%83,6). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından çok daha fazlası rehberlik servisinin öğrencilere iyi bir şekilde ulaştığını düşünmektedirler.

Tablo 26. Rehberlik faaliyetleri ve etkinliklerinin uygulanmasında rehberlik servisi gerekli müşavirliği(bilgilendirmeyi) yapmaktadır

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
2	1	2,0	2,0	2,0
3	3	6,1	6,1	8,2
4	3	6,1	6,1	14,3
5	8	16,3	16,3	30,6
6	14	28,6	28,6	59,2
7	20	40,8	40,8	100,0
Total	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 12. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.86$). Tablo 26'ya göre katılımcıların verdiği cevaplar 4, 5, 6 ve 7. maddelerde toplanmıştır (%85,7). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından çok daha fazlası rehberlik servisinin gerekli irtibatı yaptığını düşünmektedirler.

Tablo 27. Rehberlik servisi okul içerisinde etkin bir rol oynamaktadır

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Birikimli Yüzde
2	3	6,1	6,1	6,1
3	1	2,0	2,0	8,2
4	7	14,3	14,3	22,4
5	8	16,3	16,3	38,8
6	16	32,7	32,7	71,4
7	14	28,6	28,6	100,0
Toplam	49	100,0	100,0	

Tablo 14'te, 13. maddeye verilen cevapların dağılımına bakıldığında maddeye verilen cevapların ortalamasının çok üzerinde puanlar verildiği saptanmıştır. ($\bar{x}=5.53$). Tablo 27'ye göre katılımcıların verdiği cevaplar 5, 6 ve 7. maddelerde toplanmıştır (%77.6). Bu sonuçlara göre sınıf rehber öğretmenleri rehberlik servisinin gerekliliğine ve önemine inanmaktadır.

Tartışma ve Sonuç

Rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik servisi odasının yeterli olduğunu düşünmektedirler. Okulların fiziksel yapısının rehberlik servisini düşünerek planlandığının ve okul idaresinin bu konudaki olumlu yaklaşımını göz önüne sermektedir.

Ülkemizde son yıllarda önem kazanan Rehberlik hizmetlerinin verildiği eğitim ortamlarının, öğrencilerin ve eğitim iş görenlerinin psikolojik/egitsel yardım alma gereksinimleri de karşılayacak şekilde çekici mekânlar haline getirilmesi gerekmektedir. Rehberlik servislerinin yerinin doğru katta ve yönde olması dikkate alınmalıdır. Özellikle servisin okul içindeki yeri/ulaşılabilirliği ve ses/yalıtım özellikleri, rehberlik hizmetlerinin gizlilik/güven koşullarını çok etkileyeceği için ayrıca tartışılmalıdır (Karaküçük, 2010).

Rehber öğretmenlerinin yarısı sınıf rehber öğretmenlerin rehberlik çerçeve programındaki faaliyetlere katılım gösterdiğini düşünmektedirler. Sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik faaliyetlerine katılımı ve rehberlik faaliyetlerini desteklemesi öğrenci kişilik hizmetlerine olan katılımının ve katkının etkisini göz önüne sermektedir. Bir araştırmada araştırmacılar sınıf öğretmenlerinin ilköğretim okullarında verilmekte olan PDR hizmetlerinin yetersiz olduğu, her okulda rehber öğretmen olmamasının büyük bir eksiklik olduğu, ancak rehberlik hizmetlerinin başta öğrenciler olmak üzere, öğretmen ve veliler açısından da yararları olduğu görüşünde olduklarını ifade etmişlerdir (Karataş ve Baltacı, 2013).

Uygulanan envanter ve anket sonuçları rehberlik servisine zamanında ulaşmasında bir problemin olduğu düşünülmektedir. Bu rehberlik servisi ve sınıf rehber öğretmenleri arasında iletişim mekanizmasında aksaklıkların olduğunu göstermektedir. Müdürler, rehber öğretmenler ve sınıf rehber öğretmenleri PDR hizmetlerinin yürütülmesinde genel olarak işbirliği olduğunu ifade etmişlerdir. Bir kısmı da işbirliğinin yetersizliğini ancak, gerektiğinde işbirliği olduğunu belirtmişlerdir (Karataş ve Baltacı, 2013).

Güvenç (2001) yapmış olduğu çalışmada psikolojik danışmanların rehberlik hizmetlerini yürütürken yaşadıkları sorunları tespit etmeye çalışmıştır. Bunlar, rehberlik anlayışının olmaması, yeterli sayıda rehber öğretmen bulunmaması, rehber öğretmenler için yeterli fiziki ortam ve araç-gereç bulunmaması, sınıf rehber öğretmenlerinin bu konuda yeterli bilgiye sahip olmaması ve ailelerin yeterli destek vermemesi gibi sorunlar olarak saptanmıştır (Hamamcı vd. 2004:4). Rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası okul imkânlarının rehberlik faaliyetlerinin uygulanmasını etkilediğini düşünmektedirler. Okulun imkânları ve bütçesi rehberlik faaliyetlerinin yürütülmesinde kolaylık sağlaması bakımından yadsınamaz.

Araştırmada rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik etkinliklerinin güncellenmesi gerektiğine inandıkları düşünülmektedir. Değişen zamana göre etkinlikler yetersiz kalmaktadır. Okul yöneticilerinin atanmasında aranan nitelikler arasında rehberlik hizmetleri konusundaki bilgi, tecrübe ve anlayışları ile katıldıkları hizmet içi eğitimler de mutlaka göz önünde bulundurulmalıdır. Okul yöneticileri atanmadan önce rehberlik hizmetlerinin sağlıklı yürütülmesine dair hizmet içi eğitime alınmalıdır (Bakioğlu ve Gayık Asyalı, 2005). Sınıf rehber öğretmenleri etkinliklerin öğrenciler tarafından sıkıcı olduğunu ve uygulamakta zorlandıklarını ifade etmişlerdir (Karataş ve Baltacı, 2013).

Rehber öğretmenlerinin yarısından çok daha fazlası rehberlik servisinde yer alan uygulamalar ve etkinlikler için yeterli bütçenin olmamasının rehberlik faaliyetlerinin olumsuz yönde etkilediğini düşünmektedirler. Rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası veliler için yapılan etkinliklerde velilerin ilgisizliğinden ve katılımının azlığından yakındıkları düşünülmektedir. Bu durum rehberlik servisinin bir parçası olan ailelere kendini tam olarak kabullenemediği ve velilerin rehberlik faaliyetlerinin önemini tam olarak kavramadığını gösterir.

Toplumsal yaşamda birçok sorunun nedeni olarak ortaya çıkan iletişimsizlik, okul-aile işbirliğinde de kendini göstermektedir. Okullarda bulunan okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilememesi, okul yetkilileri ile öğrenci velilerinin kayıt dönemleri ve çok özel durumlar dışında bir araya gelememesi ve okul-aile birliği toplantılarının verimli bir şekilde tam katılımı yapılamaması, okul-aile iletişimde yaşanan en yaygın sorunlar arasında sayılabilir. İletişim sorunu ortadan kaldırılmadan, etkin bir okul-aile işbirliğini gerçekleştirmek mümkün görünmemektedir (Aslanargun, 2007). Rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası öğrencilerin rehberlik servisinde yararlanma isteklerinde çekinceli olduklarını düşünmektedirler. Öğrenciler etiketlenme ve akranlarının baskıları nedeniyle rehberlik servisi hizmetlerinden yararlanma konusunda çekincelerinin olduğunu göstermektedir. Bu durum ortaöğretimde daha çok sık rastlanan bir durumdur. Öğrenciler; yanlış inanışlar, güvensizlik, rehber öğretmenin olmaması, öğrencilerin gönülsüzlüğü, rehber öğretmenin başka işlerle uğraşması kişisel özellikler, rehber öğretmen sayısının yetersizliği, yönetimin destek olmaması ve vakitsizlik olarak belirtmişlerdir. Rehber öğretmenin olmaması ya da sayısının yetersiz olması, öğrencinin gönülsüzlüğü, yanlış inanışlar tüm katılımcılar tarafından engel olarak tanımlanmıştır (Karataş ve Baltacı, 2013).

PDR hizmetlerine yönelik veli ilgisizliği, müdür ve öğretmenlerin genelde sorunlu öğrencileri PDR servisine yönlendirmeleri, öğrencilerde PDR hizmetlerine yönelik bu yanlış inanışların gelişmesine neden olmuş olabilir (Karataş ve Baltacı, 2013).

Rehber öğretmenlerinin yarısından fazlasının BEP aşamalarında bütün yükün üzerlerinde olduğunu düşünmektedirler. Bu konuda diğer personelin BEP konusunda bilgi sahibi

olmayışları ve nasıl bir sistem takip edecekleri konusundaki yetersizliğini ortaya koymaktadır. Okullarda görev yapan rehber öğretmenlerin BEP geliştirilmesi konusunda okul idareleri ile sorun yaşadıklarını ve bu konudan genellikle kendilerinin sorumlu tutulduklarını, BEP geliştirilmesi konusunda kendilerini desteksiz hissettiklerini ifade ettikleri ölçme araçlarına verdikleri yanıtlarda görülmektedir. Yaşanan bu sıkıntıların, rehber öğretmenlerin tutumlarını olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Bazı rehber öğretmenlerin özel eğitim ve BEP geliştirilmesi konularını kendi görevleri dışında görmeleri ve bu görevleri yapmak istemeyişlerinin de tutumlarının olumsuz yönde gelişmesine neden olarak görülebilir (Tike Bafra ve Kargın, 2009).

BEP ekibinde yer alan üyelerin işlevsel olarak düzenlenmiş hizmet içi kurslardan daha fazla yararlanarak bilgilerinin ve becerilerinin artırılmasına ve BEP geliştirilmesi süreçlerini öğrenmeye gereksinimleri olduğu önemli bir bulgudur (Tike Bafra ve Kargın, 2009). Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısı rehberlik servisi norm kadrosunun yeterli olduğunu düşünmektedir. Bu sonuç Sınıf rehber öğretmenleri, rehber öğretmen sayısının yetersizliği PDR servisinin tanınmamasını engel olarak görülmektedir (Karataş ve Baltacı, 2013), alan yazısına ters düşmektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik servisinin önemini öğrencilere iyi bir şekilde kavratıldığı inancındadır. Bu sonuç rehberlik servisinin kendini öğrencilere iyi tanıttığının ve öğrenciler tarafından kabul edildiğini göstermektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik faaliyetlerine yeterince yer ayırdığı ve rehberlik programlarında yer alan etkinlikleri düzenli bir şekilde uygulamaya çalıştıkları düşünülmektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası envanter sonuçlarına gereken ilgiyi göstermesi bu konudaki duyarlılığın kavratıldığını göstermektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik dersinde uygulanan etkinliklerin verimli geçtiğini düşünmektedir. Bu durum sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik faaliyetlerini canlı ve dinamik bir şekilde yürüttüğünü göstermektedir. Sınıf rehber öğretmenlerin yarısından fazlası rehberlik hizmetlerini bütün öğrencilere ulaştırdığı düşünülmektedir. Böylelikle herkesin rehberlik faaliyetlerinden faydalanması ve yardıma ihtiyacı olan öğrenciler varsa her türlü tedbirin zamanında alınmasını kolaylaştırmaktadır. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından çok daha fazlası sınıflarındaki öğrencileri bütün yönleriyle tanımaya çalıştıkları düşünülmektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik etkinliklerinin yeterli ve etkili olduğunu düşünmektedir. Bu durum rehberlik etkinliklerinin güncellenmesi gerektiği olan maddesine ters düşmektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından fazlası rehberlik servisi ile işbirliği yaptığı düşünülmektedir. Bu çıkarım 'rehber öğretmenlerinin yarısı sınıf rehber öğretmenlerinin rehberlik servisine karşı tutumlarını olumlu gördükleri düşünülmektedir.' çıkarımıyla olumlu bir ilişki olduğunu göstermektedir. Sınıf rehber öğretmenlerinin yarısından çok daha fazlası rehberlik servisinin gerekli irtibatı yaptığını düşünmektedirler. Bu çıkarım rehber öğretmenlerinin sınıf rehber öğretmenleriyle sürekli iletişim halinde olduklarını göstermektedir. Sınıf rehber öğretmenleri rehberlik servisinin gerekliliğine ve önemine inanmaktadır.

Sonuç olarak iyiye doğru yönelim vardır ama yeterli değildir. Bilinmelidir ki rehberlik hizmetlerinin sağlıklı yürümesi birçok faktörün bir araya gelmesine bağlıdır. Öncelikle bu hizmetlerin verimli ve sağlıklı yürümesi akademik bir taban, birikim, bilgi, destek ve sistem sorunudur (Hatunoğlu A. ve Hatunoğlu Y, 2006).

Öneriler

Yapılan çalışma sonucunda elde edilen bulgulardan aşağıdaki öneriler çıkarılmıştır;

Sınıf rehber öğretmenlerin rehberliğe karşı tutumlarının iyileştirilmesine yönelik bu imajın düzeltilmesi gerekir; bunun için sınıf rehber öğretmenleriyle etkin iletişim ve işbirliğinin üst düzeyde olması gerekir.

Rehberlik servislerinin özellikle bireysel rehberlik, grup çalışması ve donanımsal düzenlemelerin gerekli olduğu ve daha sağlıklı rehberlik faaliyetlerinin öğretmenlerin motivasyonunu arttıracığı düşünülmektedir.

Sınıf rehber öğretmenleri rehberlik faaliyetlerine katılım göstermekle beraber bu katılımın daha da arttırılmasına yönelik faaliyetlerin arttırılması gerekir.

Rehberlik servisinin öğrencilere ulaşması ve faaliyet sonuçlarının görülmesi için uygulanan envanter ve anketlerin düzenli takibinin süreci hızlandıracağı düşünülmektedir.

Rehberlik programlarında yer alan etkinliklerin zamanın ve değişen istek, ihtiyaçlarına göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Rehberlik faaliyetleri etkinliklerinin değerlendirilmesinde ve geri dönüt sağlanmasında oluşan iletişim kopukluğunun giderilmesi için rehberlik servisinin, iletişim bağının güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılması gerekir.

Okulun en önemli paydaşlarından biri olan velilerin istek ve ihtiyaçlarının dikkate alınması rehberlik faaliyetlerine dinamiklik katmakta ve bunun için velilerin sürece katmak için yapılacak çalışmalara ağırlık verilmesi gerekir.

Rehberlik faaliyetlerinin uygulanması ve planlanmasında yeterli bütçenin sağlanmasının tasarlanan faaliyetlerin daha sağlıklı bir biçimde uygulanması ve böylelikle amaçların daha hızlı gerçekleşmesini sağlayacağı düşünülmektedir.

Rehberlik servisinin herkese yönelik bir hizmet olduğunun öğrencilere iyice kavratılması; öğrencilerin rehberlik servisinden önyargısızca destek alması için şarttır.

BEP konusunda sınıf rehber öğretmenlerin yeterince bilgilendirilme çalışmalarının yapılması ve bu konuda hizmet içi eğitim imkânlarından faydalanılmaya gidilmesi gerekmektedir.

Okullarda rehberlik norm kadrosunun yeterli olmakla beraber, norm kadro dağılımlarının bulunulan bölge ve okulların ihtiyaçlarına göre düzenlenmesi gerekmektedir.

Referanslar

- American Psychological Association, & Lichtenberg, J. W. (1999). Archival description of counseling psychology. *The Counseling Psychologist*, 27(4), 589-592.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışma. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 119-135.
- Bakioğlu, A., & Gayık Asyalı, S. (2005). Rehber öğretmenlerin buldukları kariyer evrelerine göre okul yönetimini algılayışlarının niteliksel olarak incelenmesi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(21), 89-110.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2021). Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri (35th ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Can, E. (2010). İlköğretim okullarında görevli rehber öğretmenlerin karşılaştıkları sorunların incelenmesi. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu, 20-22.
- Çoban, A., & Hamamcı, Z. (2008). Stresle başa çıkma programının psikolojik danışmanların mesleki tükenmişlik düzeyleri üzerine etkisi. *İlköğretim Online*, 7(3), 600-613.
- Ültanır, E. (2005). Türkiye’de psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) mesleki ve psikolojik danışman eğitimi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(1), 102-111.
- Hatunoğlu, A., & Hatunoğlu, Y. (2006). Okullarda verilen rehberlik hizmetlerinin problem alanları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 14(1), 333-338.
- Hamamcı, Z., Murat, M., & Çoban, A. E. (2004). Gaziantep’teki okullarda çalışan psikolojik danışmanların mesleki sorunlarının incelenmesi. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.
- İkiz, E. (2010). Psikolojik danışmanların tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 25-43.
- Karaküçük, S. (2010). Okul rehberlik servislerinin fiziksel/mekânsal koşullarının incelenmesi (rehber öğretmenlerin mekânsal algıları bağlamında). *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(28), 421-440.
- Karataş, Z., & Şahin Baltacı, H. (2013). Ortaöğretim kurumlarında yürütülen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine yönelik okul müdürü, sınıf rehber öğretmeni, öğrenci ve okul rehber öğretmenin (psikolojik danışman) görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 14(2), 427-460.
- Özabacı, N., İşmen, A., & Yıldız, A. (2004). Psikolojik danışmanların ideal özellikleri ile yılgınlık düzeylerinin karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(37), 8-25.
- Tike Bafra, L., & Kargın, T. (2009). Sınıf öğretmenleri, rehber öğretmenler ve rehberlik araştırma merkezi çalışanlarının bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama sürecine ilişkin tutumları ve bu süreçte karşılaştıkları güçlüklerin belirlenmesi. *Kuram ve*

Uygulamada Eğitim Bilimleri / Educational Sciences: Theory and Practice, 9(4), 1933-1972.

Ünal, A., & Ünal, E. (2010). Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması. *Uluslararası İnsani Bilimleri Dergisi, 7(2), 919-945.*

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.